

Elisabet Lunde
Chef nämndkontor kultur och fritid
08 560 39 337
Elisabet.Lunde@ekero.se

Yttrande över detaljplan för Helgö, etapp 2

Dnr KFN14/49-214

Bakgrund

Stadsarkitektkontoret har för yttrande översänt detaljplan för de mellersta delarna av Helgö senast 12 september 2014.

Syfte

Syftet med detaljplanen är att utöka byggrätten inom befintliga fastigheter jämfört med äldre byggnadsplaner med hänsyn till platsens kulturhistoriska värden.

Planförslaget

Huvudinriktningen är att Helgös sommarhusbebyggelse ska kunna utvecklas till åtetrunstandard. Vidare anges att åtgärder som kan skada kulturvärdena inte får vidtas och att nya byggrätter ska anpassas efter fornlämningar. Bebyggelsens struktur och karaktär av fritidshus- och småhusbebyggelse ska bibehållas.

Bebyggelse

Området är beläget i mittersta/östra delen av Helgö. Ingen ny bebyggelse föreslås utanför befintliga bebyggelseområden. För att bevara nuvarande karaktär behålls de stora tomterna och inga avstyckningar tillåts. Med större tomter finns möjlighet till att en större del av vegetationen kan bevaras. För att leva upp till inriktningen regleras byggnadernas storlek, byggnadshöjd, placering på tomten, terränganpassning utseende och vegetation. För att bevara karaktären föreslås att nya byggnader ska utföras med sadeltak.

Byggnaderna ska anpassas efter tomten. Byggrätter föreslås fördelas på flera byggnader för att de naturligt ska smälta in i landskapet. Stora markarbeten och sprängningar ska undvikas och husen bör instället anpassas till de topografiska förutsättningarna.

Hänsyn till fornlämningar

Prickmark utökas på vissa fastigheter där registrerade fornlämningar finns. Inom känd fornlämning tillåts inte schaktning och ändring av markens nivå.

Inom hela planområdet föreslås att bygg- och marklov remitteras till Länsstyrelsen. Vidare ska sökande informeras om kulturminneslagens bestämmelser om fast fornlämning.

Handelsplatsen Helgö

I planen lyfts Helgö fram som en unik plats i Sveriges tidiga historia. Det konstateras att nuvarande omfattande bebyggelse sannolikt inte tillkommit om man haft kännedom och kunskap om de många lämningar som hittats här tidigare.

Upptäckten och undersökningen av Helgökomplexet är en av de största arkeologiska sensationerna i Sverige under 1900-talet. Utgrävningar pågick mellan 1950-1970-talen och Helgöundersökningarna har fått en stor uppmärksamhet både nationellt och internationellt bland annat i diskussioner kring handel, hantverk och centralort baserat på det både rika och unika fyndmaterialet, verkstadsplatsen och kultplatsen.

Nämndens tidigare yttranden

Förslag till detaljplan är den andra etappen av planläggning av Helgö. Del 1 detaljplan för Helgö-Bona m fl. (Helgö etapp 1) lämnade nämnden yttrande över i december 2013.

Etapp 1 innefattade bl a Helgöboplatsen och nämnden framhöll vikten av skyddsavstånd till boplatsen samt att hänsyn tas till den publika verksamheten. I yttrandet framfördes vidare att inventeringen av riskområden från 2010 "Specialinventering av forn- och kulturlämningar på Helgö" ska vara en del av underlagsmaterialet till detaljplanen samt att planen bör kompletteras med riktlinjer om en gemensam sammanhållen utformning av bebyggelsen.

Synpunkter och överväganden

Kontoret instämmer i planens konstaterande att det är problematiskt att utveckla ett område för åretruntboende samtidigt som området ska bevara ett unikt kulturvärde.

Kontoret konstaterar att huvudinriktningen och övergripande idé om gestaltning nu införts och anges som område som utvecklas till åretruntstandard men att struktur och karaktär även fortsättningsvis ska vara fritidshus- och småhusbebyggelse. De i planen nämnda åtgärderna om begränsning i avstyckning, storlek och placering av bebyggelse, riktlinjer om sadeltak mm kan ge förutsättningar för att bevara nuvarande

karaktär. Kontoret konstaterar vidare att specialinventeringen från 2010 är en del av underlagsmaterialet och att prickmark utökats på vissa fastigheter där kända fornlämningar finns.

Helgöboplatsen har värden ur både nationellt och lokalt perspektiv.

Förutom att den moderna svenska arkeologin föds här bidrar platsen till att förstärka bilden av Ekerö som en kulturkommun med många omistliga platser att besöka.

Utifrån värdena bevarande, tillgänglighet och publik verksamhet är det centralt att de boende på Helgö får kunskap om de lagar och bestämmelser som skyddar olika värden i området.

Elisabet Lunde

Chef nämndkontor kultur och fritid